

Útboðsleiðin

Gunnar Tryggvason

Verkfræðingur

Apríl 2023

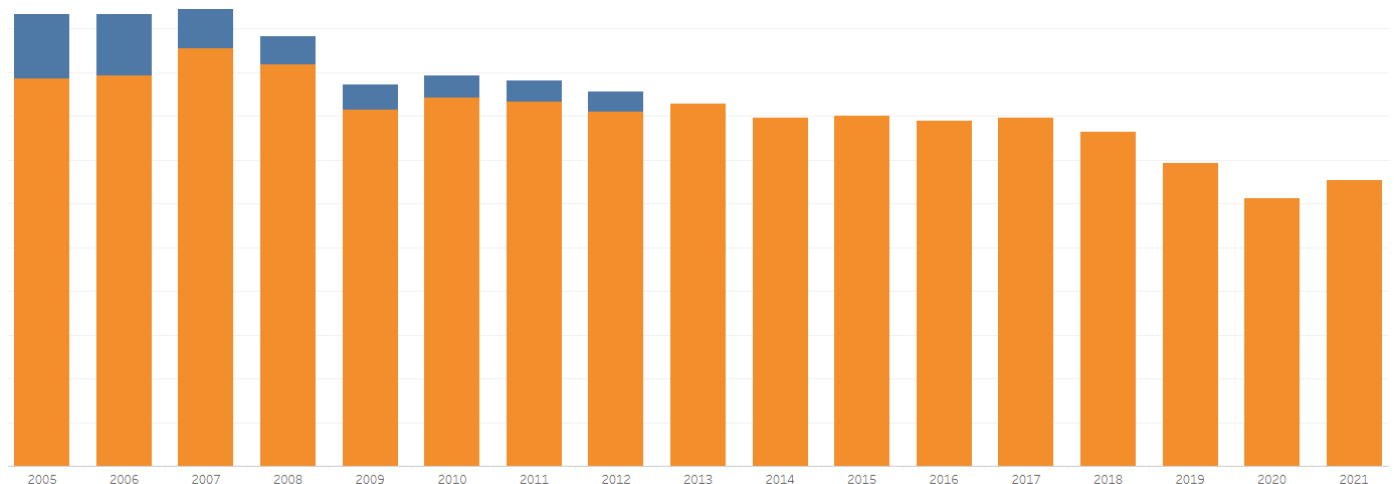
Markaðslausnir í raforkugeiranum

- **Raforkumarkaðir**

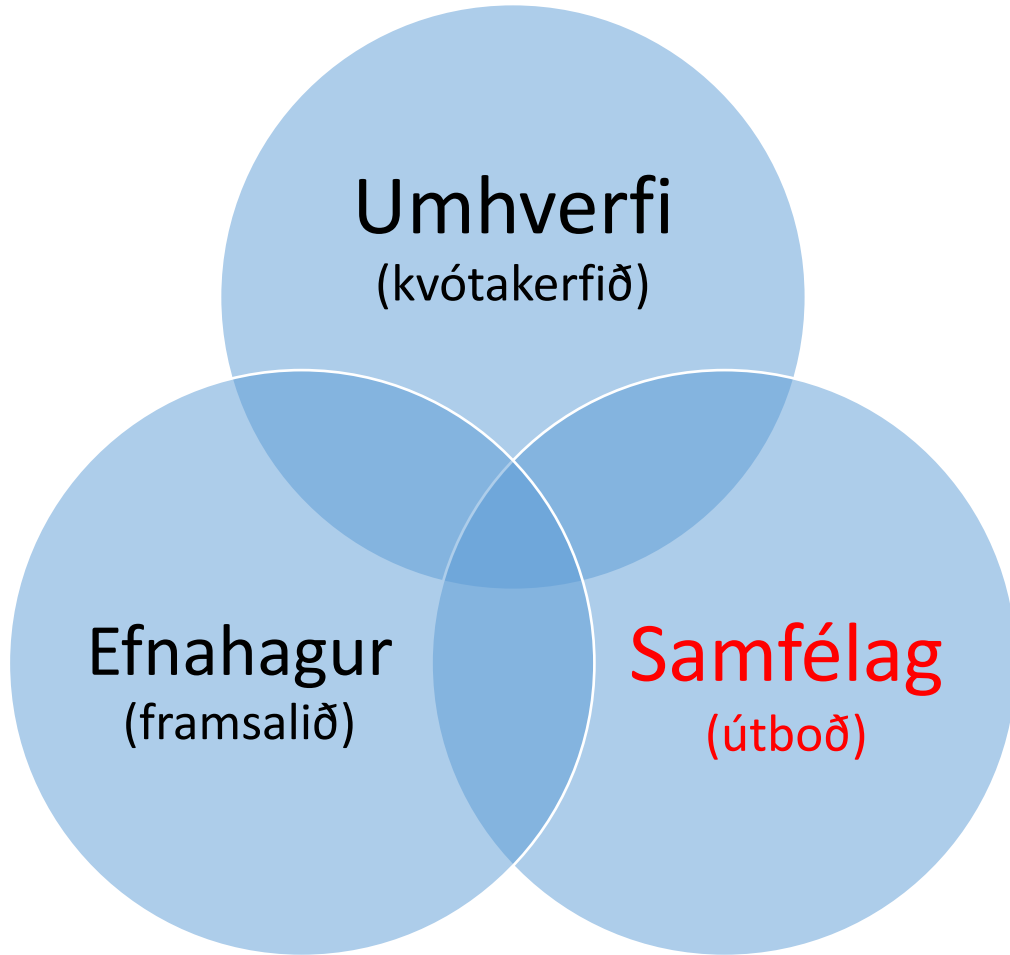
- *Nordpool*
- *EEX*
- *Elma Orkuviðskipti ehf.*

- **Vindorka á hafi** – auðlindir í þjóðareigu

- **Losunarheimildir** –
Viðskiptakerfi
Evrópusambandsins (ETS)

ÞRÍJÁR STÖÐIR SJÁLFBÆRAR ÞRÓUNNAR & FISKVEIÐISTJÓRNUN

Meginmarkmið útboðsleiðar er að auka samfélagslega sátt.

Undirmerkmíðin tvíþætt:

- 1. Auðlindarentan metin með trúverðugum hætti og renni að mestu til eigandans, íslensku þjóðarinnar*
- 2. Aðgangur að auðlindum jafnaður*

Hvað er auðlind? – Skilgreining Auðlindanefndar 2000

- Vegna síbreytilegra lífshátta og tækni hafa kröfur efnahagsstarfseminnar til náttúrunnar stöðugt verið að breytast. Segja má að allir þættir náttúrunnar, jörðin, lífríkið, vatn, loft og sólarljós, geti talist til náttúruauðlinda en þær verða **því aðeins verðmætar í efnahagslegum skilningi** að eftir þeim sé sóst og framboð á þeim **sé takmarkað**.
- Í framleiðslustarfseminni gegnir náttúran tvíþættu hlutverki. Annars vegar er hún **uppspretta þeirra hráefna og orku** sem til framleiðslunnar þarf en hins vegar verður hún að **taka við þeim úrgangi sem framleiðslunni fylgir**. Í þessum víðtæka skilningi verða margir þættir umhverfisins sem áður virtust ótakmarkaðir, t.d. andrúmsloftið, að náttúruauðlind fyrir efnahagsstarfsemina.

Tillögur auðlindanefndar 2000

Útboðsleiðin var önnur af tveimur megin tillögum Auðlindanefndar sem skilaði álit sínu um síðustu aldamót.

Formaður hennar vildi hins vegar að hún yrði megin tillaga nefndarinnar, eins og hann áréttar nú í nýútkomnum endurminningum sínum.

„Ég var hins vegar eindregið þeirra skoðunar að hún væri bæði **sanngjarnari og líklegri til að leiða til sátta** um aflamarkskerfið þegar til lengri tíma væri litið.

Hún mundi stuða að þróun virkra markaðsviðskipta með aflahlutdeildir sem mundi **auka sveigjanleika sjávarútvegsins** og gefa skýrar vísbendingar um það hvers virði auðlindin væri útgerðinni“

„Hefur því árleg ákvörðun þeirra (veiðigjalda) valdið **sífelldum deilum**. Um það reyndust skýrsluhöfundar sannspáir.“

„...tel ég nauðsynlegt að halda áfram að leita nýrrar leiðar til að byggja álagningu **veiðigjalda á markaðslegu mati á** virði auðlindarentunnar í stað þess að þróist í að vera einhvers konar viðbótartekjuskattur á útgerðina.“

Nokkrar náttúruauðlindir Íslands

Náttúran sem uppspretta:

- Nytjastofnar sjávar
- Orkuauðlindir: vatnsorka, jarðvarmi, vindorka
- Kolvetnisauðlindir: ef það yrði unnið á ísl. landgrunninum

Náttúran sem viðtakandi:

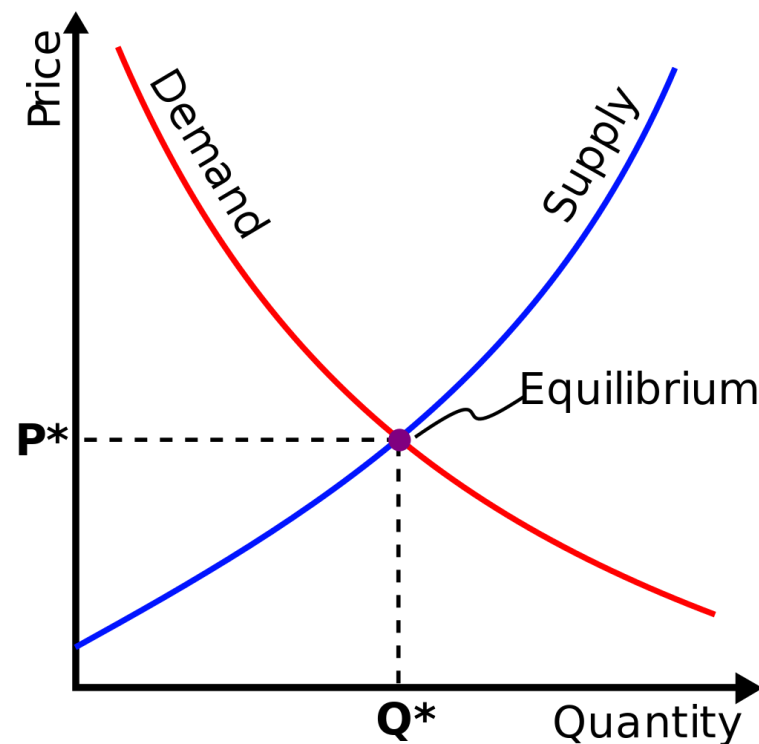
- Útblástur gróðurhúsalofttegunda
- Tíðnisvið fyrir þráðlaus fjarskipti
- Strandsvæði til fiskiræktar

Skilaleiðir auðlindarentu

- **Ódýrar afurðir** (fiskur hér á árum áður, rafmagn, húshitun)
- **Gjaldtaka** – per einingu auðlindar (veiðigjald per kg þorskígildis)
- **Tekjuskattsauki** – kolvetnisauðlindir
- ➔ • **Útboð** – losunarheimildir, tíðnisvið, vindorka á hafi, fiskeldi, fiskur (kvótamarkaðir)

Kostir útboðsleiðar

- Allir jafnir
 - Útboð á losunarheimildum – loftslagssjóður
 - Útboð á tíðnisviðum
- Allir sáttir – bæði seljandi og kaupandi!
 - Fiskmarkaðir á Íslandi
 - Kvótamarkaður á Íslandi
- Miklir möguleikar á stýringu
 - Með takmörkunum (12%)
 - Með hvötum

Um samþjöppun

Útboð er hægt að hanna með ýmis markmið að leiðarljósi.

Til að mynda má nota það til að draga úr samþjöppun sé það vilji þess sem stendur að útboðunum

Dear Mr. Gunnarsson,

My attention has been drawn to the fact that Iceland intends to grandfather its Mackerel quota without using a primary auction. One of the reasons I'm told is that the policy makers in Iceland fear concentration of the quota.

I have been studying and practising auction methods of rights to exploit many and different type natural resources as can be seen on my homepage (<http://www.cramton.umd.edu/>). I would like to mention that a well-defined auction can have the opposite effect i.e. ensure distribution and **will increase competition**. **Efficient and transparent auctions inevitably remove or reduce entry barriers**. This has been seen in many industries for many decades.

I don't see why the same would not be true for fishing stocks as Mackerel. I would therefore urge the policy maker in Iceland to consider auction methods as an alternative to the grandfathering method. If your committee wants I'm willing to share with you my further thoughts on this subject.

Best Regards,

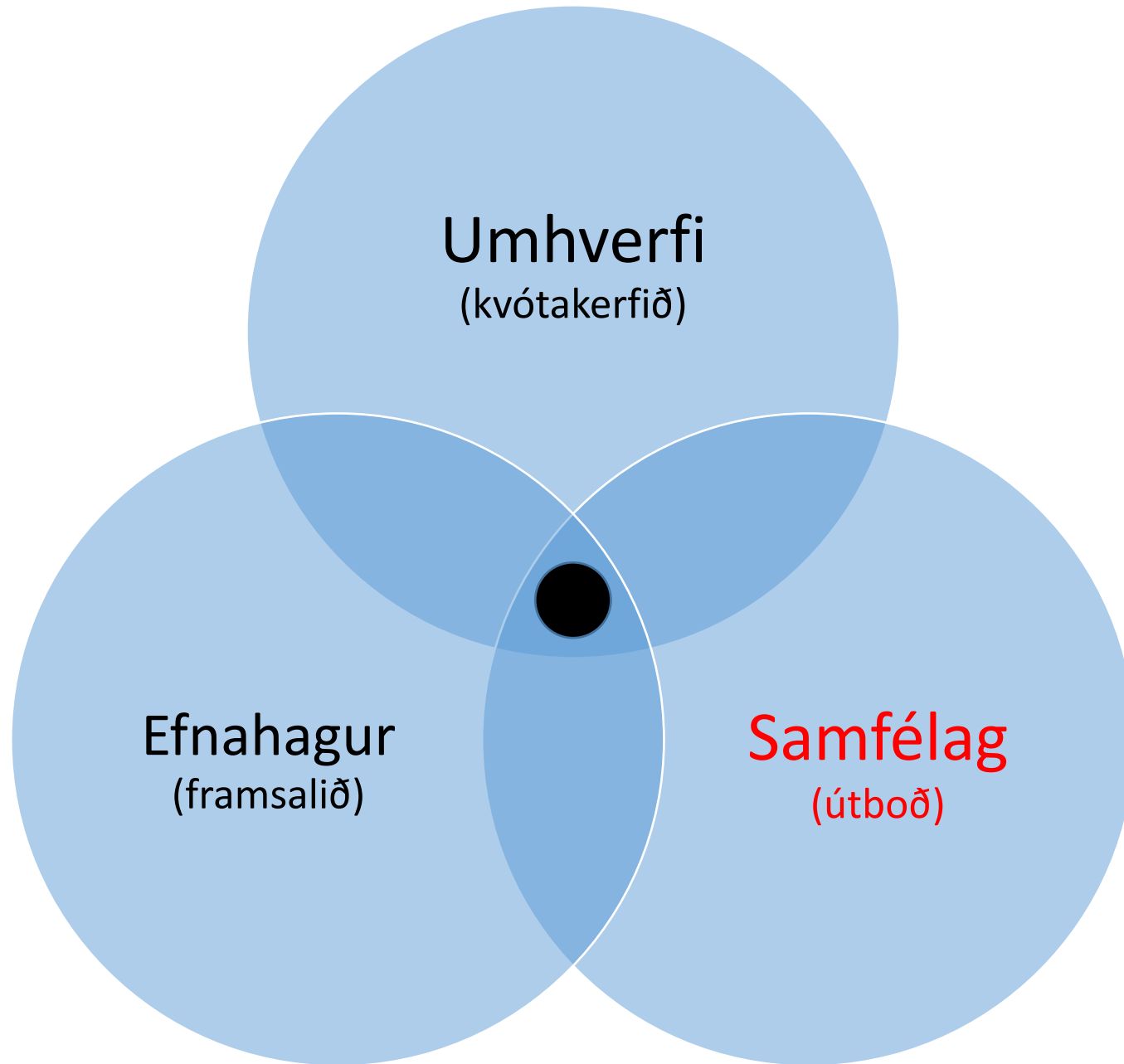
Peter Cramton

pcramton@gmail.com www.cramton.umd.edu [+1 240 479 9345](tel:+12404799345)

Álit almennings – Gallup 2021

Hversu hlynnt(ur) eða andvíg(ur) ert þú því að útgerðin greiði markaðsgjald fyrir afnot af fiskimiðunum?

Takk
fyrir!